

برنامه دولت برای حمایت از بازار سرمایه کنترل نرخ ارز و سود بانکی

با توجه به آنکه نرخ تورم در یک سال گذشته تا حدود زیادی کاهش و از حدود 40 درصد به 17 درصد تنزل یافته، انتظار این است که در بازار پول هم نرخ سود به طور طبیعی کاهش یابد.

با توجه به آنکه نرخ تورم در یک سال گذشته تا حدود زیادی کاهش و از حدود 40 درصد به 17 درصد تنزل یافته، انتظار این است که در بازار پول هم نرخ سود به طور طبیعی کاهش یابد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی در گفتگو با ایرنا از آغاز بحث های کاهش نرخ سود بانکی در دولت خبر داد و گفت: تغییر نرخ سود بانکی هم اکنون در حال بحث و گفتگو است و امیدواریم هرچه زودتر تصمیم گیری در باره آن انجام شود؛ هرچند این کاهش دستوری نخواهد بود، بلکه با بهره گیری از سیاست های مناسب اقتصادی و به صورت طبیعی است.

علی طیب نیا ادامه داد: البته معنای این امر آن نیست که دولت می خواهد به صورت دستوری در مورد نرخ سود تصمیم گیری کند، بلکه با استفاده از ابزار و سیاست های اقتصادی تلاش می شود نرخ سود با واقعیات جامعه سازگار شود.

وی اظهار داشت: نرخ سودی که هم اکنون بر بازار پول حاکم است، متناسب با واقعیات جامعه نیست و واقعیات جامعه و شرایط آن ایجاب می کند که در آینده نزدیک شاهد کاهش نرخ سود هم برای سپرده ها و هم برای تسهیلات باشیم.

وزیر اقتصاد تصریح کرد: شورای پول و اعتبار یک مرحله در گذشته در زمینه نرخ سود تصمیم گیری کرده و نرخ سود 22 درصدی را برای سپرده های یکساله که مسئولان بانکی بر روی رقم آن توافق کرده بودند، تنفیذ کرد. البته تا انتهای سال روند نرخ سود بانکی ادامه دارد هرچند که دولت در جهت کاهش نرخ تورم و نرخ سود اقدام می کند.

وی افزود: اعلام رقم خاص از سوی این شورا خلاف قواعد اقتصادی و شرعی است و نمی توانیم نرخ سود را به صورت دستوری تعیین کنیم. سود قطعی تحقق یافته در فعالیت های اقتصادی کشور توسط نظام بانکی کشور وصول شده و بین صاحبان منابع و سپرده گذاران توزیع می شود.

این عضو کابینه تاکید کرد: واقعیات اقتصادی کشور از وجود نرخ سودهای بالا حکایت نمی کند و قاعدتا عملکرد نظام بانکی باید متناسب با واقعیات اقتصادی کشور باشد.

وی در مورد درخواست برخی از نمایندگان مجلس برای کاهش نرخ دلار از 2850 تومان در بودجه 94 با توجه به افت قیمت نفت، گفت: دیدگاه ها و نظرات متفاوتی در این باره در مجلس شورای اسلامی مطرح شده اما دولت تصور می کند نرخ که در بودجه 94 برای دلار در نظر گرفته شده، مناسب بوده و با واقعیات اقتصادی جامعه سازگار است و زمینه ایجاد هیجانات در بازار ارز را فراهم نمی کند.

طیب نیا ادامه داد: در عین حال این رقم با نرخ بازار آزاد تفاوت محدودی دارد و امیدواریم بتوانیم با گشایشی که در بازار ارز ایجاد می شود، نرخ بازار آزاد را به سمت نرخ مبادله ای سوق دهیم.

وی اظهار داشت: در لایحه خروج از رکود که توسط دولت تنظیم شده، بحث تامین منابع مالی لازم برای فعالیت های اقتصادی، تولیدی و به ویژه سرمایه در گردش بنگاه های تولیدی از جایگاه ویژه ای برخوردار است. وزیر اقتصاد تصریح کرد: بنابراین در جلسات متعددی با حضور مدیران عامل، مدیران بانکی کشور و همچنین مقامات و مسئولین دولتی تلاش شد تا مشکلات و محدودیت هایی که در جهت تامین مالی وجود دارد، شناسایی و تصمیمات مناسبی را برای رفع این مشکلات و محدودیت ها اتخاذ کنیم.

وی با بیان آنکه نظام بانکی تا انتهای مهر امسال در مجموع 177 هزار میلیارد تومان برای فعالیت های اقتصادی تامین مالی کرده است، گفت: براین اساس تا انتهای سال بیش از 300 هزار میلیارد تومان تامین مالی انجام می شود و این به معنای آن است که از 230 هزار میلیارد تومانی که نظام بانکی در سال 92 تامین مالی کرده بود، به مراتب بالاتر خواهیم رفت.

به گفته نامبرده، از منابعی که در اختیار فعالیت های اقتصادی قرار گرفته، نزدیک به 60 درصد به عنوان سرمایه در گردش بوده و اولویتهای که دولت برای نیاز سرمایه در گردش فعالیت های تولیدی و خروج از رکود تعیین کرده توسط نظام بانکی کشور اجرایی شده و امیدواریم تا انتهای سال بتوانیم مابقی تعهدات را اجرایی کنیم. وی همچنین در مورد این که آیا با تغییر رئیس سازمان بورس برنامه‌ای برای این بازار دارید، گفت: دولت تصمیم جدی برای حمایت کامل از بازار داشته و بخش عمده‌ای از تامین مالی بلند مدت فعالیت‌های اقتصاد بر دوش بازار سرمایه است و برای این که این بازار بتواند در این مورد موفق باشد، باید بازار ثانویه هم از رونق مناسبی برخوردار شود.

وزیر اقتصاد یادآور شد: عوامل موثر در رونق بازار سرمایه مدنظر دولت است و محدودیتهایی که در بخش واقعی اقتصاد وجود داشته و بر فعالیت بازار سرمایه موثر بوده است، مدنظر دولت بوده و تصمیم به رفع آنها و سودآوری بالاتر شرکت‌های بورسی دارد.

خبر دیگر اینکه مدیرکل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری بانک مرکزی اعلام کرد: بانک مرکزی با بانکهای متخلف در زمینه نرخ سود بانکی قاطعانه برخورد و مدیران عامل و اعضای هیأت مدیره بانک را سلب صلاحیت می‌کند.

به گزارش روابط عمومی بانک مرکزی، امیرحسین امین آزاد مدیرکل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری بانک مرکزی در گفتگویی اظهار داشت: در اردیبهشت سال جاری، بانکهای دولتی و خصوصی طی جلسات مشترکی، توافق کردند سقف نرخ سود علی الحساب سپرده‌ها 22 درصد باشد و بانک‌ها به هیچ وجه از این سقف عدول نکنند. به این ترتیب، هم نظم و انضباطی در بازار پول ایجاد بشود و هم برای تسهیلات گیرندگان اطمینان خاطر شکل گیرد و در نهایت، انضباط بر بازار حاکم شود. این موضوع، رویکرد مهمی بود که هم بانک مرکزی و هم شورای پول و اعتبار به عنوان بالاترین نهاد سیاست گذار پولی و بانکی کشور این توافق بانک‌ها را تنفیذ کردند.

وی افزود: لیکن در هفته‌های اخیر شرایط به گونه‌ای شد که مجدداً تخلف از نرخ سود سپرده‌ها بیشتر مشاهده شد. در این اواخر بانک مرکزی از مدیران عامل بانک‌ها دعوت کرد و در این جلسه توسط رئیس کل بانک مرکزی تذکرات جدی داده شد و از آنها خواسته شد در اسرع وقت به این بی‌نظمی پایان دهند. تقریباً تمامی بانک‌ها از تعهد خود عدول کرده‌اند و این امر به هیچوجه نمی‌تواند استمرار داشته باشد.

مدیرکل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری بانک مرکزی در مورد ابزارهای نظارتی و برخوردی در ارتباط با تخلف بانک‌ها در تعیین نرخ سود سپرده‌ها گفت: بانک مرکزی با بانکهایی که از توافق و مقرراتی که به تایید شورای پول و اعتبار رسیده است، تخلفی کنند قطعاً با توجه به اختیارات خود برخورد نموده و می‌تواند عملیات آنها را محدود کند.

وی یکی دیگر از ابزارهای این بانک را بحث احراز و سلب صلاحیت مدیران بانک‌ها دانست و گفت: اگر بانکی از مصوبات شورای پول و اعتبار و توافقات داخلی خود عدول کند، قطعاً هیأت مدیره و مدیرعامل آن بانک به عنوان بالاترین مقامات مسئول بانک باید پاسخگو باشند. همچنین اگر بانک مرکزی در این چارچوب، اصلاحی را از سمت بانک‌ها مشاهده نکند، قطعاً از ابزار سلب صلاحیت مدیریت ارشد بانک مورد نظر استفاده می‌کند.

امین آزاد همچنین به هیأت انتظامی بانک‌ها اشاره کرد و گفت: بر اساس اختیارات ماده 44 قانون پولی و بانکی کشور، بانک مرکزی اختیار جریمه کردن و هم محدود کردن فعالیت بانک‌ها را دارد. بنابراین بانک مرکزی از هر سه این ابزار برای ایجاد انضباط در بازار پول استفاده خواهد کرد.

دلایل افزایش نرخ ارز

بانک مرکزی در گزارشی تقویت جهانی دلار در برابر سایر ارزها، تاثیر روانی نتیجه مذاکرات هسته‌ای و تاثیر تورم داخلی را از جمله علل افزایش نرخ ارز اعلام کرد.

به گزارش روابط عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی، در این اطلاعیه گفته شده است: در سال‌های اخیر بانک مرکزی تلاش کرده با استفاده از روش‌های معمول - نظیر مدیریت موثر بازار، افزایش هماهنگی‌ها، جهت‌دهی به انتظارات و استفاده از اعتبار سیاستی خود - فعالان اقتصادی و تجاری را در جهت تامین اهداف کلان اقتصادی و مصالح عمومی هدایت کند.

مصاحبه‌های مورد اشاره رئیس‌کل بانک مرکزی در همین راه و برای تصحیح انتظارات و اطلاعات عمومی بوده است. با عنایت

به مسئولیت قانونی این بانک در قبال بازار ارز، اطلاع رسانی و مصاحبه رئیس کل این بانک در خصوص تحولات این بازار کاملاً طبیعی و در برخی موارد ضروری است.

بانک مرکزی افزوده است: بانک مرکزی هدف تثبیت دامنه نوسانات ریال را با اتخاذ رویه‌های متقارن دنبال می‌کند؛ به این مفهوم که به همان میزان که نوسانات افزایشی نرخ ارز نکوهیده است، نوسانات کاهشی آن هم چنانچه ناپایدار بوده و صرفاً منبعث از انتظارات و رفتارهای سوداگرانه باشد، محل تولید و سرمایه‌گذاری ارزیابی می‌کند.

در این اطلاعیه همچنین آمده است: پس از گسترش دامنه تحریم‌های اقتصادی به حوزه نقل و انتقالات ارزی و به موازات کاهش فروش نفت ایران، نرخ ارز در بازار غیررسمی در برخی مقاطع، بیش از آنکه متأثر از عوامل بنیادین اقتصادی و روند بلندمدت خود باشد، تحت تأثیر اخبار و هیجانات زودگذر در خصوص تعاملات بین‌المللی کشور نوسان کرده است. این خصوصیت سبب تلاطم‌پذیری قابل توجه بازار ارز شده و به صورت عامل جذب کننده رفتارهای گروهی و سوداگرانه به سوی بازار ارز عمل کرده است. به تبع آن، تلاطم‌های بازار ارز آثار تخریبی محسوسی بر سطح قیمت‌ها و عملکرد دیگر متغیرهای اقتصادی داشته است؛ این در حالی است که بانک مرکزی به عنوان متولی حفظ ارزش پول ملی و نهاد سیاست‌گذار ارزی اهتمام بسیار جدی نسبت به کاهش تلاطم‌های بازار ارز و حفظ نوسانات آن در محدوده قابل قبول حول روند نرخ ارز مورد حمایت متغیرهای بنیادین دارد. نگاهی به مقاطع اطلاع رسانی بانک مرکزی در زمینه بازار ارز هم موید انطباق زمان استفاده از اعتبار سیاستی این نهاد با مقاطع چرخش بازار است.

در بخش دیگری از این اطلاعیه گفته شده است: مذاکرات هسته‌ای اوایل آذر 1393 و نتایج آن بر تحولات هفته‌های قبل و بعد بازار ارز، تأثیرات قابل توجهی برجای گذاشت. انتظارات خوش‌بینانه موجب شد برخی فعالان اقتصادی برنامه‌های خرید و فروش ارز را به امید حل و فصل کامل پرونده هسته‌ای کشور در سوم آذر به بعد از پایان مذاکرات موکول کنند. تحقق نیافتن این پیش‌بینی از یک‌سو و کم‌عمق بودن بازار ارز و کشش پایین عرضه از سوی دیگر، سبب شد نرخ ارز در واکنش به بروز یک هیجان و انتظار رو به بالا، در کنار ورود یکباره حجم قابل توجهی از تقاضا در دوره‌ای کوتاه در پی استقبال خیل عظیم زائران اربعین حسینی واکنش نشان دهد؛ در نتیجه نرخ ارز از مقطع مذکور روند افزایشی به خود گرفت. مداخله کلامی اواسط آذر رئیس‌کل هم با هدف اطلاع‌رسانی به فعالان تجاری مبنی بر نبود حمایت متغیرهای بنیادین از افزایش بی‌رویه نرخ ارز و نوسانات مشاهده شده در آن مقطع صورت گرفت.

بانک مرکزی افزوده است: در فضایی که قیمت همه کالاها و خدمات سیر مداوم افزایشی دارد، ارز نمی‌تواند از این قاعده کلی مصون بماند و این امر در ماده 81 قانون برنامه پنجم توسعه مورد توجه قرار گرفته است؛ ثابت نگهداشتن نرخ ارز با مکانیزم‌های مصنوعی و از طریق تزریق بی‌حد و حصر دلار به بازار، یکی از مخرب‌ترین روش‌های مدیریتی است که البته در نیمه دوم دهه 1380 و در اثر برخی فشارهای بیرونی، به مدتی طولانی و با حجم بالا به اتکاء درآمدهای فراوان نفتی تجربه شد.

چنین رویکردی نه فقط نتایج پایدار و ماندگاری برای اقتصاد در بر نداشت، بلکه تضمین‌کننده از دست رفتن مزیت‌های تولیدی، کاهش رقابت‌پذیری تجاری و گسترش واسطه‌گری و فعالیت‌های غیرمولد بود که منافع درازمدت گسترش تولید و افزایش نرخ رشد اقتصادی را فدای منافع زودگذر کاهش تورم در کوتاه‌مدت می‌کند. بنابراین، تخلیه تدریجی و کنترل شده بخشی از شکاف نرخ تورم داخلی و خارجی در نرخ ارز نه تنها در راستای ایفای الزامات قانونی (نظیر بند (ج) ماده 81 قانون برنامه پنجم توسعه) است، بلکه از طریق عدم انباشت ناترازی در نرخ ارز و کاهش رانت، عملاً هزینه‌های اجرایی سیاست یکسان‌سازی نرخ ارز را در آینده کاهش می‌دهد.

در این اطلاعیه همچنین آمده است: متوسط نرخ اسمی برابری دلار در بازار غیررسمی در یک ساله منتهی به 20 آذر سال 1393 به 31494 ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه در یک ساله منتهی به 20 آذر 1392 (یعنی 33154 ریال) 5 درصد کاهش نشان می‌دهد. اهتمام بانک مرکزی به مهار نوسانات و تلاطم‌های ارزی هم سبب کاهش معنی‌دار ریسک نرخ ارز برای فعالان اقتصادی و خروج بخش عمده تقاضای سفته‌بازی از این بازار شد. انعکاس این رویکرد مناسب را می‌توان در کاهش 49/8 درصدی انحراف معیار نرخ ارز در دوره مذکور مشاهده کرد. این دستاورد، نقش مهمی را در کاهش نااطمینانی در فضای اقتصاد، پیش‌بینی‌پذیر شدن برنامه‌های درآمدی و هزینه‌ای بنگاه‌ها و در نتیجه بهبود فضای کسب و کار و سرمایه‌گذاری ایفا کرده است.

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: در رابطه با این ادعا که دولت با بازی با ارز قصد متعادل کردن بودجه را دارد، باید به این نکته اشاره کرد که نرخ ارز بودجه سال آینده نسبت به نرخ مشابه سال جاری فقط 7/5 درصد رشد داشته که این میزان افزایش، تنها بخشی از شکاف تورمی داخل و خارج را جبران کرده است. بنابراین اقدام مزبور هم کاملاً در سازگاری با بند (ج)

ماده 81 قانون برنامه پنجم توسعه بوده و گامی در جهت کاهش انباشت ناترازی نرخ ارز ارزیابی می‌شود. بانک مرکزی در تعیین نرخ ارز اعلامی روزانه خود بر اساس شرایط و اقتضات اقتصاد و بازار عمل می‌کند و در عین حال نیم‌نگاهی هم به نرخ ارز بودجه دارد.

عملکرد بانک مرکزی در تعیین نرخ ارز اعلامی روزانه در سال 1393 به خوبی نشانه این مدعاست. از این بابت، وارد کردن اتهام بازی با ارز برای متعادل‌سازی بودجه و تحمیل هزینه تورمی از این بابت به جامعه ادعایی عاری از حقیقت بوده و نتیجه آن ایجاد انتظارات بدبینانه و غیرواقعی در جامعه نسبت به تحولات بازار ارز تلقی می‌شود.

بانک مرکزی افزوده است: بخشی از افزایش نرخ دلار در بازار آزاد از ابتدای سال 1393 را می‌توان به تحولات جهانی رابطه برابری ارزها و تقویت دلار مربوط دانست. در فاصله روزهای پنجم فروردین تا 20 آذر سال جاری نرخ برابری دلار مقابل ریال در بازار آزاد به میزان 13 درصد افزایش داشته است؛ این در حالی است که در همین مدت نرخ یورو مقابل ریال به میزان 1/3 درصد افزایش داشته است.

مقایسه ارقام فوق با درصد تغییرات رابطه برابری دلار مقابل یورو در بازار جهانی در دوره مشابه (11/3 درصد)، حاکی از این است که افزایش نرخ دلار در بازار آزاد تا حد زیادی ناشی از تحولات بین‌المللی نرخ دلار و یورو و تقویت دلار در بازارهای جهانی بوده است. با توجه به سهم بالای یورو در مبادلات خارجی کشور و تغییر ارز مورد عمل بانک مرکزی از دلار به یورو، ارزیابی عملکرد این بانک در بازار ارز عمدتاً باید با تغییرات رابطه برابری یورو و ریال صورت گیرد. با توجه به ثبات نسبی نرخ یورو در بازار داخلی، عملکرد بانک مرکزی در زمینه مدیریت بازار ارز مثبت و کاملاً قابل دفاع ارزیابی می‌شود.